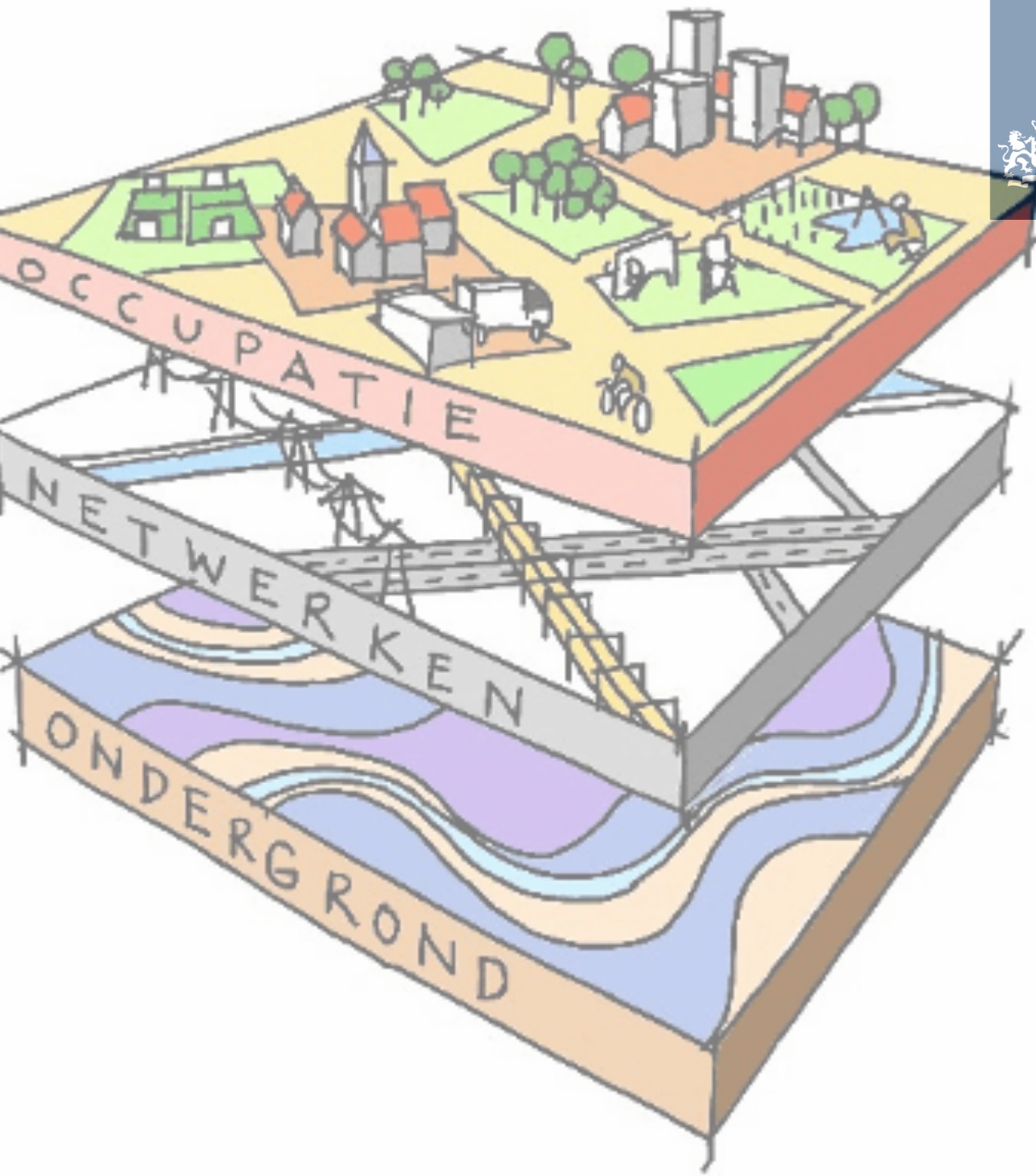

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Programma Bodem Ondergrond en Grondwater

*Voor een gezonde, vitale en
klimaatbestendige bodem,
ondergrond en grondwater*

Programma

10:30 **opening** en **presentatie** Nationaal Programma Bodem
Ondergrond en Grondwater

10:50 presentatie impact maken met bodem en ondergrond

11:00 **werksessie**

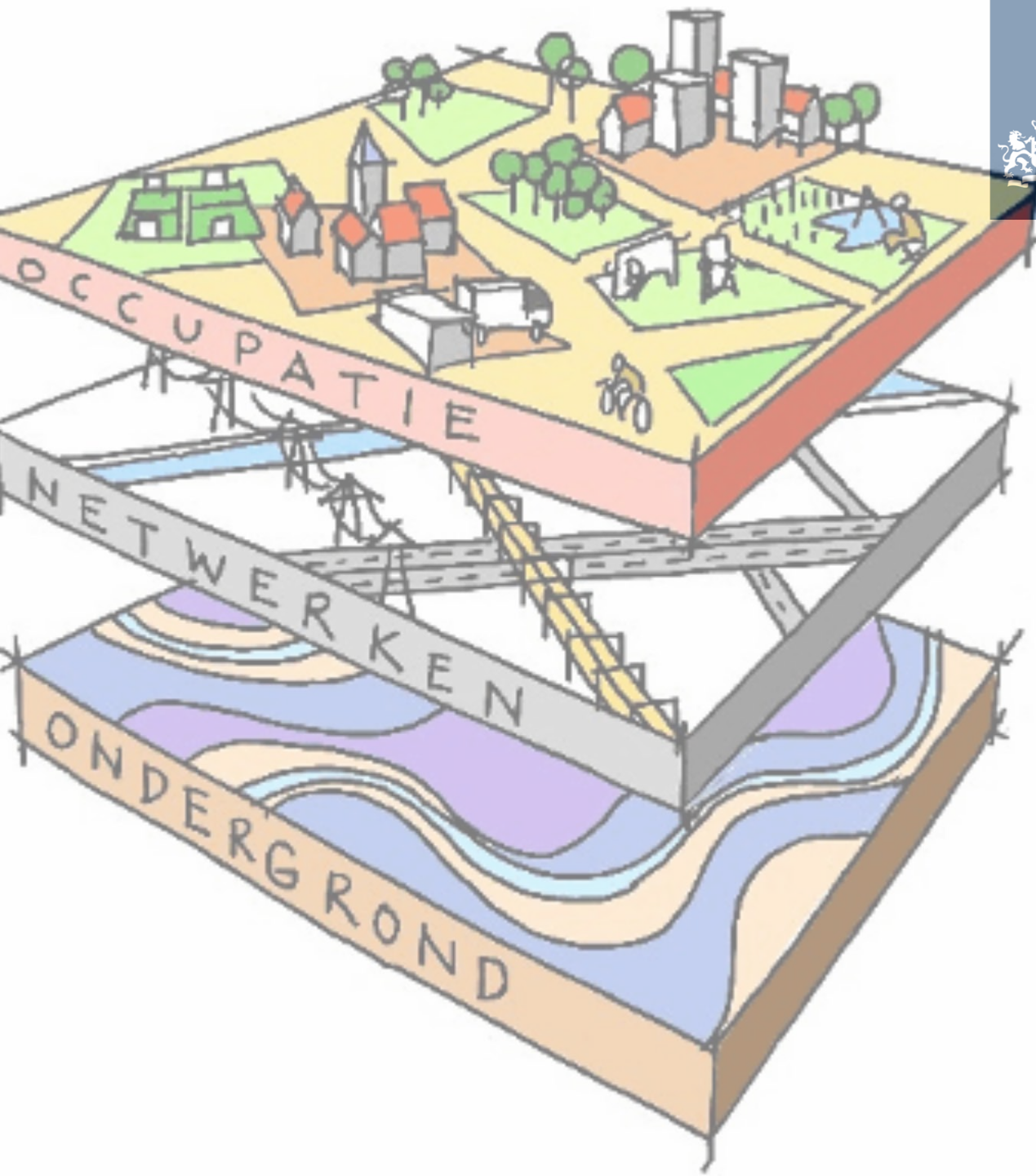
11:20 korte terugkoppeling

11:25 gesprek met **panelleden**

12:00 einde sessie

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Programma Bodem Ondergrond en Grondwater

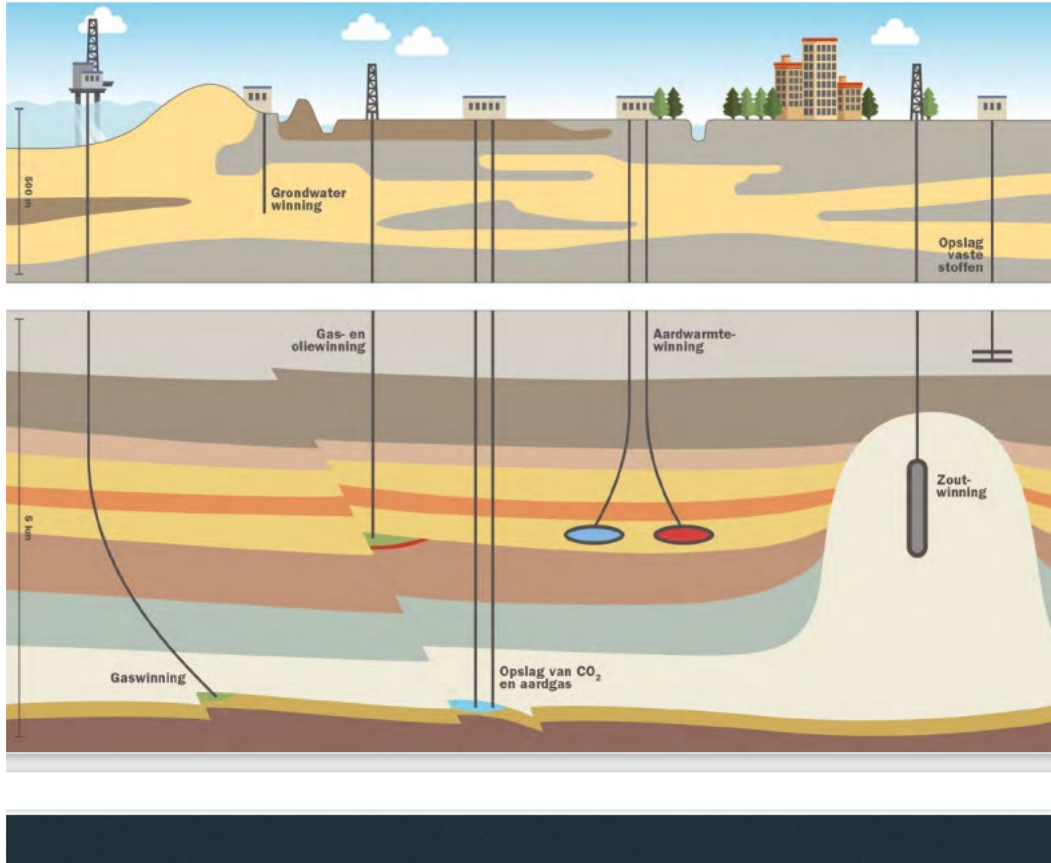
*Voor een gezonde, vitale en
klimaatbestendige bodem,
ondergrond en grondwater*

Marcel Koeleman

We signaleren

- > Bodem= basis voor maatschappelijke opgaven
- > Bodem en grondwater staan onder druk
- > Conflicterende ruimteclaims, gebrek aan ordening van bodem en ondergrond.
- > Opgave: verbind doelen bodem, ondergrond en grondwater met ruimtelijke ordening en milieubeleid

Een Rijksprogramma

- Aangekondigd in de NOVI
- Uitvoering + herijking STRONG
- Uitwerking + borging WBS
- Voorbereiden op EU richtlijn
- Nationaal programma + bestuurlijke afspraken

Thema's en dwarsverbanden

	Instrumen- tatie, EU, omgevings- wet	Kennis	Monitoring	Communi- catie en participatie	Visie en doelen	Ruimtelijke plannen en programma's
1. 4D regie op de ondergrond (ondiep en diepere)						
2. Bodemdaling						
3. Minder verstoren en afgraven, meer hoogwaardig hergebruik						
4. Bodemherstel en diffuse en nieuwe stoffen						
5. Borgen beschikbaarheid en kwaliteit grondwater						
6. Gezonde, vitale en klimaatbestendige bodems						

Uitwerking ruimtelijke dimensie

- 1. Lagenbenadering** ondergrond sturend voor netwerken en occupatie met **bijv.** bestuurlijke afspraken, monitoring, kennis en kaarten;
- 2. Regie op de ondergrond** voor efficiënte inrichting met **bijv.** beschermingszones en handreiking RO-ondergrond;
- 3. Tegengaan bodemdaling** met **bijv.** bestuurlijke afspraken preventieplannen
- 4. Tegengaan bodemverstoring en grondstofbesparing**, stelt eisen aan bouw(projecten) met **bijv.** pilots, MVI criteria en kaarten;
- 5. Borgen beschikbaarheid en kwaliteit drinkwater** met **bijv.** monitoring/vergunningsplicht;
- 6. Bodemherstel en tegengaan vervuiling diffuse en nieuwe stoffen** met **bijv.** effecten bodem in gebieden naar emissiebeleid;
- 7. Vitale bodem** met **bijv.** afwegingskader/ontwerpprincipes, visie vitale bodem.

Inhoud

- › Doelstellingen 2050 / 2030
- › Maatregelen / acties 2030
- › Samenwerking en Governance
- › Communicatie en participatie

Waar moet je aan denken

1. Kennisontwikkeling & -deling
2. Implementatie EU wetgeving
3. Stimuleren innovatie en pilots
4. Borging en monitoring voortgang
5. Inbreng bodembelang in Rijksprogramma's

Planning

- › Zomer - hoofdlijnen
- › Eind 2024 - Concept
- › Inspraak medio 2025
- › Vaststelling 2de helft 2025

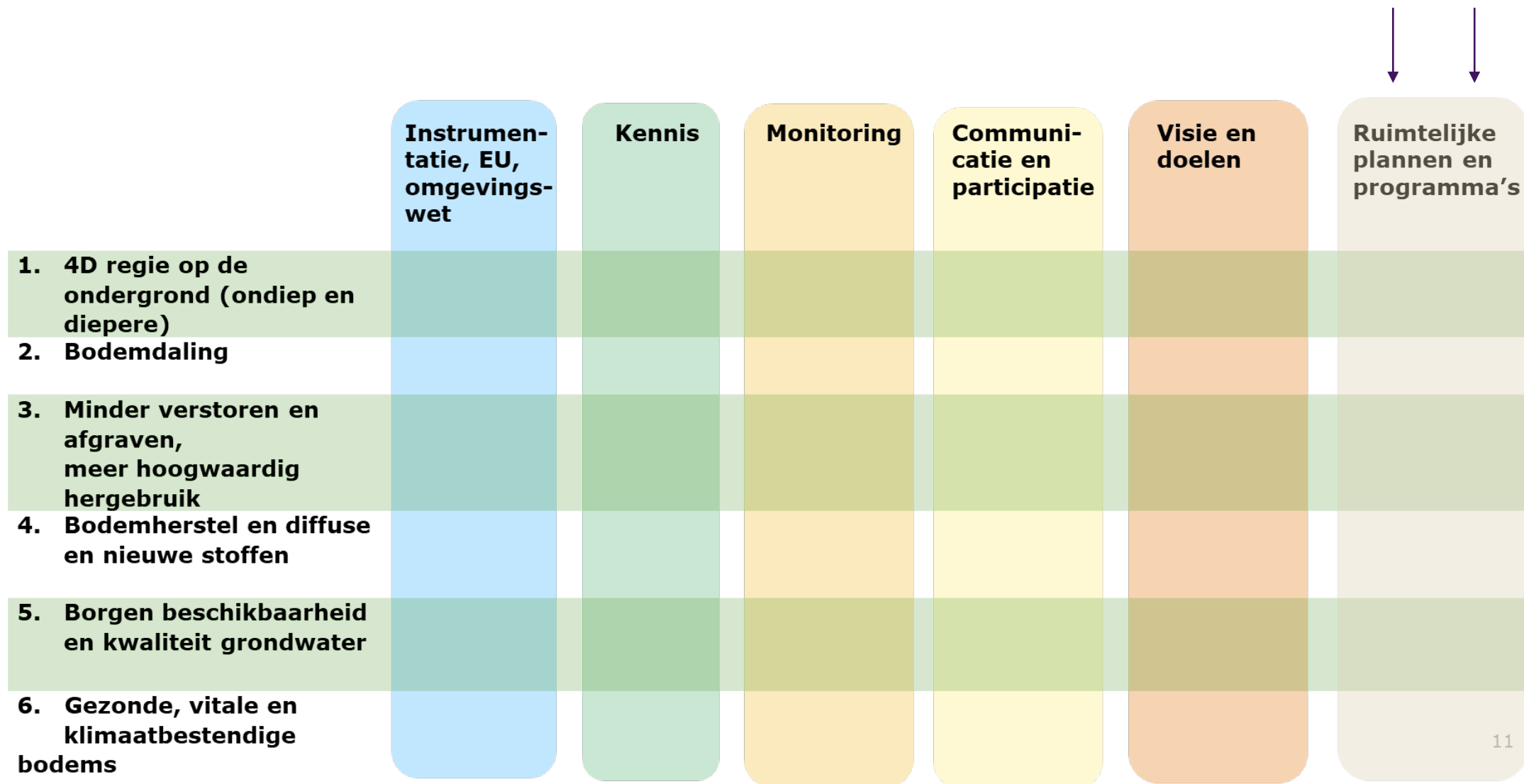
Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Ruimtelijke Impact maken met bodem en ondergrond

Lotte Witte

27-04-2024

Fotograaf: Rob Poelenjee

Bodem en Ondergrond

- > Het verleden
- > Het heden
- > De toekomst?

1983: Interimwet Bodemsanering - naar aanleiding van Lekkerkerk

1987: Wet bodembescherming – de regelgeving voor het onderzoeken van bodemverontreiniging, aanpak liep via Rijk

1994: Interimwet Bodemsanering vervalt en de Wbb uitgebreid met een saneringsregeling – bodemsanering moest worden betaald vanuit ruimtelijke ontwikkeling

1999: Bouwstoffenbesluit (hergebruik van grond, baggerspecie en bouwstoffen)

2006: Saneringshoofdstuk Wbb gewijzigd en Circulaire bodemsanering in werking getreden – niet alles hoeft schoon

2009: Besluit bodemkwaliteit (herziening hergebruikskader)

2013: Laatste update van Circulaire bodemsanering

2021: Tijdelijk handelingskader PFAS

2024: Inwerkingtreding Omgevingswet

Bodem en Ondergrond

- > Het verleden
- > Het heden
- > De toekomst?

2003 Beleidsbrief bodem

2010 - 2015 SKB – Duurzame ontwikkeling ondergrond

2016 – 2020 Convenant bodem en ondergrond

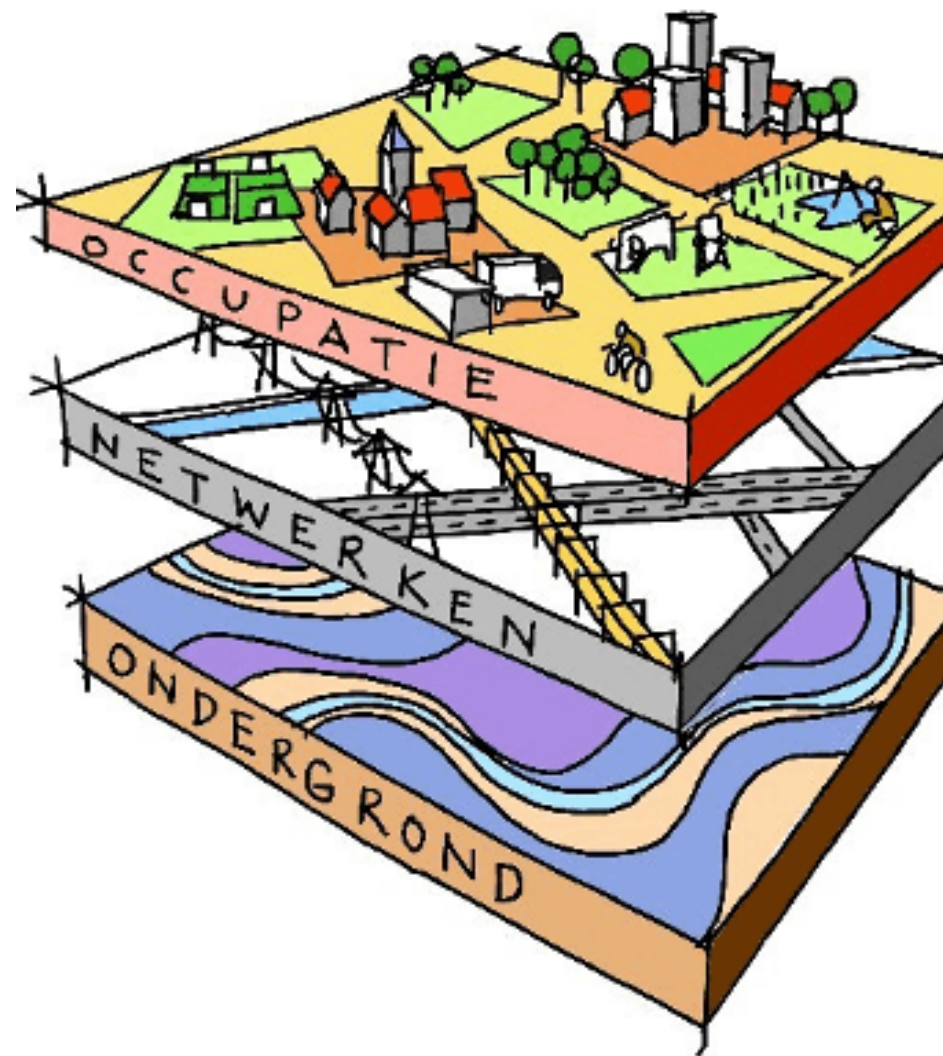
2018 - Structuurvisie Ondergrond

2023 – kamerbrief WBS

Bodem in de Ruimte

- › Te kleine rol voor Bodem binnen het Ruimtelijke Domein
- › Verbinding tussen Bodem- en Ondergrond en Ruimte
- › WBS, Lagenbenadering, 4D regie en gezonde/vitale bodem

Globale bevoegdheidsverdeling
en primair instrumentarium

Gemeente

Omgevingsplan

Provincie

Omgevings-
verordening

Rijksoverheid

Ow/Bal/Bkl

Omgevingsvisies

Decentrale
programma's
(samen mag!)

Nationale
programma's

**omgevings
wet**

Omgevingsplan, -visie
en -plan

ruimtelijke ordening, milieu, verkeer, wonen,
cultureel erfgoed, natuur, EZ en stedelijk
beheer

gebieds-
ontwikkeling

beheer en
onderhoud

miro

bodemexpert 80%
RO / specialist met kennis over bodem als
ruimtelijk domein 20%
en
RO/planoloog/landschapsarchitect en
stedenbouwkundige

miro

Wat hebben deze partijen
nodig?

Maak impact met bodem en ondergrond

- > 3 soorten sessies
 - Beheer buitenruimte en landschap
 - Gebiedsontwikkeling uitbreiding
 - Binnenstedelijke (her)ontwikkeling
- > **Als specialist krijg jij een uitnodiging voor het kernteam in een van de volgende casussen, wat wil jij inbrengen en verder uitwerken?**

Maak impact met bodem en ondergrond

Binnenstedelijke herontwikkeling

Gebieden gaan verdichten of binnenstedelijk ruimte vrijspelen door gebieden her te bestemmen geeft nieuwe ruimte binnen steden en dorpen. Dit biedt ons kansen om onberoerde gronden te sparen maar binnen bestaan gebied de bodem te saneren of in te zetten op klimaatbestendige bodems en regie te voeren op de ondergrond. Wat is jou belangrijkste inbreng in de projectgroep die opzoek is naar ruimte.

Het is niet vanzelfsprekend dat bodem en ondergrond vroegtijdig worden meegewogen bij gebiedsontwikkelingen of zijn verankerd in ruimtelijke plannen en visies. Taken en bevoegdheden zijn verdeeld over diverse partijen. Experts vanuit zowel bodem en ondergrond als vanuit het ruimtelijk domein moeten hier gezamenlijk mee aan de slag. Dit vraagt om oefening, een zekere nieuwsgierigheid en vaak ook een lange adem. Wij nodigen de bodemadviseur en de professionals uit andere disciplines uit om tijdens deze werksessie de eerste stukjes van de complexe puzzel te leggen.

In het nationaal 'Programma Bodem, Ondergrond en Grondwater' wil het Rijk samen met stakeholders goede regionale voorbeelden en landelijke handvatten ontwikkelen. Ook zijn we nieuwsgierig welke kaders nodig zijn om regionaal invulling te geven, met voldoende ruimte voor maatwerk. Kortom; hoe borg je de ruimtelijk ontwikkeling van bodem en ondergrond in je beleidsvorming? In deze werksessie maken we alvast een start, we nodigen u uit om mee te denken over hoe we Bodem en Ruimte dichterbij elkaar kunnen brengen, bijvoorbeeld rond thema's als vitale bodem en bodemdaling in een aantal casussen.

Als specialist wordt krijg je een uitnodiging voor het kernteam bij een van de bovenstaande casus, wat wil jij inbrengen? en verder uitwerking?

4 Waar loop je vast en wat de voorbeelden:

1
Welke
opgaven
breng je in?

3
Welke
bouwstenen
lever je aan?

2
Met wie ga je
koffie drinken?

Panelleden

Jos Mol
Kennisnetwerk
Onder Twente

Sonja Kooiman
Bodembreed
academie en SIKB

Marcel Koeleman
Ministerie van
IenW

**Marianne Kroeze
– van Oene**
Saxion

Joris Rooiman
Jong bodem

Willem Hendriks
NL ingenieurs

Paneldiscussie **Maak impact met bodem en ondergrond**

- › Binnenstedelijke transformatie
- › Uitbreidingslocaties
- › Beheer en onderhoud buitenruimte en landschappen

De toekomst van Proprogramma BOG

- > Denk met ons mee over hoe we naar een duurzame ondergrond toewerken! Of leer kijk mee waar we aan werken:
- > ProgrammaBodemenOndergrond@minienw.nl

Meld je aan voor het webinar
25 april 2024

SESSIE 7.1 10.30 - 12.00 uur	SESSIE 7.2 13.00 - 14.30 uur	SESSIE 7.3 15.00 - 16.30 uur
<i>Sessieleider:</i> Marcel Koeleman <i>(ministerie van IenW)</i>	<i>Sessieleider:</i> Judith van Zuijlen <i>(ministerie van IenW)</i>	<i>Sessieleider:</i> Hanneke Brouwer <i>(ministerie van IenW)</i>
		
Maak impact met bodem en ondergrond	Realisatie van een duurzaam grondwatersysteem	Impact EU Bodemonitoringsrichtlijn